

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3 – klas 6)

Leerjaar 3

Thema 2

Met een boekje in een hoekje

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de bibliotheek, de pas, lid zijn, lenen, uitlenen**.
- De leerlingen oefenen samen te praten over het thema 'bibliotheek'.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 1
- verschillende materialen uit de bibliotheek: boeken (prentenboek, een informatief boek over knutselen of doe-het-zelf, een stripboek, een verhalenboek), een bibliotheekpas, folders en posters (openingstijden, mogelijkheden en dergelijke)
- praten over de bibliotheekbussen op Aruba (zie in de bijlagen van deze handleiding)

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 1 t/m 3

Vorbereiding

- Richt een klassenbibliotheek in met verschillende boeken.
- Versier de bibliotheek feestelijk voor de opening.
- Zet een laptop/computer met internetverbinding en een beamer klaar.

Betekenis van de woorden

de bibliotheek: Een bibliotheek is een gebouw waar je allerlei soorten boeken, strips, tijdschriften, cd's, cd-roms kunt lenen, lezen, bekijken.

de pas: Een pas is een kaartje waar je naam op staat, soms ook je foto. Met een pas kun je laten zien wie je bent.

lenen: Als je iets van iemand leent, mag je het even gebruiken en daarna teruggeven.

lid zijn: Als je ergens lid van bent, hoor je bij een club of een groep.

uitlenen: Als je iets uitleent mag jij het voor een bepaalde tijd houden.

Start**5**

Vertel aan de leerlingen dat vandaag de klassenbibliotheek wordt geopend. U vraagt de leerlingen om bij de bibliotheek te komen staan en u kiest twee leerlingen uit om het lint door te knippen.

U zegt:

“Hierbij is onze klassenbibliotheek ‘Met een boekje in een hoekje’ geopend.”

Kern – Instructie 1**15**

U voert een klassengesprek met de leerlingen over de klassenbibliotheek.

U vraagt:

- “Wat staat er allemaal in onze **bibliotheek**?” (verschillende boeken, tijdschriften e.a.)
- “Wat is jullie lievelingsboek, strip?”

U vertelt dat er bij u in de buurt een **bibliotheek** staat en dat u daar naar toe bent geweest om boeken te **lenen**. U wijst de verschillende boeken, strips, tijdschriften en andere attributen die in de klassenbibliotheek staan, aan.

U zegt:

“Het nieuwe thema waar jullie de komende weken aan gaan werken gaat over de **bibliotheek** en heet: ‘Met een boekje in een hoekje’.”

U geeft vervolgens informatie over de **bibliotheek** en het lenen van boeken.

U zegt:

“Er zijn verschillende **bibliotheken**. Hier in de klas hebben wij een klassenbibliotheek, de school heeft een schoolbibliotheek. In de stad staat ook een **bibliotheek**, de ‘Biblioteca National Aruba’. Het is de openbare **bibliotheek**. Bij de openbare **bibliotheek** kan iedereen die wil, lid worden.

In de schoolbibliotheek kunnen alleen kinderen van deze school boeken lenen. En hier in de klassenbibliotheek mogen alleen jullie boeken lenen.

De bibliobus is een rijdende **bibliotheek**, in een grote vrachtauto. Er zijn twee bibliobussen. De ene heet ‘Shon Shoco’, ‘Les a ta dushi’ en de andere ‘Compa Nanzi ta hiba e buki cerca e mucha’. (U laat een plaat van de bibliobussen zien.) De bibliobussen gaan naar veel scholen buiten de stad.

Kern – instructie 2**20****Interactie**

U hangt Woordweb 1 aan het bord en u biedt de doelwoorden aan.

U zegt:

“Een **bibliotheek** is een gebouw waarin veel verschillende boeken staan. (Laat de leerlingen de soorten boeken benoemen.) Deze boeken kun je in de **bibliotheek** bekijken en lezen. Maar je kunt de boeken ook **lenen**.”

Boeken lenen in een **bibliotheek** betekent dat je de boeken drie weken mee naar huis mag nemen. Na die drie weken moet je de boeken weer terugbrengen.

De **bibliotheek leent** boeken **uit**. Maar de **bibliotheek leent** zijn boeken niet aan iedereen **uit**. Je moet wel **lid zijn** van de **bibliotheek**. Je moet een abonnement hebben. Als je **lid** bent van de **bibliotheek**, krijg je een **pasje**. Op het **pasje** staat je naam, soms ook je foto. Het **pasje** is het bewijs dat je lid bent van de **bibliotheek** en dus boeken mag **lenen**. Als je ergens **lid** van bent, dan hoor je erbij. Je kunt ook **lid** zijn van een zwemclub, een voetbalvereniging of een andere sportvereniging.

Kijk, dit is mijn **pasje**, ik ben **lid** van de **bibliotheek**. Met dit **pasje** kan ik boeken **lenen** van de **bibliotheek**.”

U praat nog even verder over **de bibliotheek**.

Tijdens het gesprek stuurt u erop aan dat de leerlingen op elkaar reageren en aansluiten op wat de ander zegt. U leidt het gesprek aan de hand van de volgende vragen:

- “Wie weet waar de **bibliotheek** is?
- Wie is **er lid** van de **bibliotheek**?
- Ga je alleen of met iemand anders?
- Wat gebeurt er? Wat zie je allemaal?
- Leen je vaak boeken? Kun je vertellen hoe dat precies gaat?
- Staan er in de bieb alleen maar boeken?” (nee, ook videobanden, cd’s, cd-rom’s, dvd’s, tijdschriften)
- “Waarom zouden de mensen naar de **bibliotheek** gaan?” (goedkoper dan boeken kopen, internetten, enzovoort)
- “Ik wilde graag wat leuke dingen maken voor in mijn huis. Ik heb een boek over knutselen **geleend** in de **bibliotheek**.
- Waar zou jij meer over willen weten? Welk boek zou jij willen **lenen** in de **bibliotheek**?” (soorten boeken: natuurboeken, stripboeken, spannende boeken en dergelijke)
- “Weten jullie nog meer dingen die je kunt **lenen** met een **pasje**?” (films, video of dvd)
- “Waar kun je nog meer **lid van zijn**?” (scouting, sportverenigingen)

U schrijft een aantal van de genoemde antwoorden op geeltjes en plakt ze op de juiste plaats bij het Woordweb.

Zelfstandig

Vraag de leerlingen om hun Werkboek op bladzijde 2 te openen.

Neem kort samen met de leerlingen de opdracht (een woordspin maken) door.

De opdracht gaat over de doelwoorden die zij net gehoord hebben.

De leerlingen maken in tweetallen opdracht 1.

Afsluiting**5**

Als de leerlingen klaar zijn, laat u enkele leerlingen de woorden oplezen.

U kunt ook als afsluiting het volgende filmpje laten zien:

[youtube.com/watch?v=XyBZB_EFro4](https://www.youtube.com/watch?v=XyBZB_EFro4). In dit fragment zingt een groep kinderen een liedje over lezen en de bieb. De tekst van dit liedje staat op bladzijde 3 van het werkboek.

Didactische tip:

Laat zoveel mogelijk de doelwoorden (woorden die met het lenen bij de bibliotheek) tijdens de gesprekken naar voren komen.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 2

1

lid

lid zijn

uitlenen

de bibliothecaresse

lezen

abonnement

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **toveren, het toverkunstje, de toverspreuk, de toverfee, het toverstokje, de fantasie, de werkelijkheid** en **de fantasiefiguur**.
- De leerlingen oefenen op tempo te lezen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 1 en Wordcluster 2
- een hoge hoed, een toverstok en een zakdoek
- (eigen) geïllustreerd sprookjesboek

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 4 t/m 6
- Taalleesboek 2, bladzijde 6 en 7

Voorbereiding

- Leg een hoge hoed en een toverstok klaar.

Betekenis van de doelwoorden

toveren:	Dingen laten gebeuren die eigenlijk niet kunnen. Zoals zomaar iets te voorschijn laten komen of het laten verdwijnen. Of het veranderen in iets anders.
de toverfee:	De toverfee is een lieve vrouw die kan toveren. Toverfeeën komen voor in sprookjes.
het toverkunstje:	Als je een toverkunstje doet, dan tover je iets terwijl andere mensen kijken.
het toverstokje:	Een toverstokje is een stokje dat tovenaars gebruiken om mee te toveren.
de toverspreuk:	Een toverspreuk is een spreuk die, of een versje dat je opzegt als je iets wilt toveren.
de fantasie:	Als je fantasie hebt, ben je goed in het verzinnen van dingen.
de werkelijkheid:	De werkelijkheid, dat zijn alle dingen bij elkaar die echt bestaan. Dus geen dingen die je droomt of die je alleen maar denkt.
de fantasiefiguur:	Een fantasiefiguur is een mens of een dier die niet bestaat. Fantasiefiguren komen voor in sprookjes en verhalen. Heksen, kabouters, reuzen en elfjes zijn fantasiefiguren.

Start**5****Interactie**

U laat de hoge hoed zien en zwaaiend met een **toverstokje** spreekt u een **toverspreuk** uit:

” Hokus pocus Pilatus pas, ik wou.....”

U vraagt:

“Wanneer horen jullie dat woord, hokus pocus Pilatus pas?”

U laat de hoge hoed zien en spreekt een **toverspreuk** uit:

“ Hokus pocus Pilatus pas, ik wou dat dit een konijntje was. “

Kern – Instructie 1

25

En u **tovert** een zakdoek te voorschijn. U vertelt dat u heel graag zou willen **toveren** maar dat het steeds maar niet lukt. U zegt dat u denkt dat u de verkeerde **toverspreuk** gebruikt. U vraagt aan de leerlingen:

“Kennen jullie een andere **toverspreuk**?” (aba – ca – da – bra)

U vraagt hen om samen met u deze **toverspreuk** uit te spreken. U telt tot drie en u roept samen met de leerlingen:

“ABA – CA – DA - BRA, ik wil dat dit een konijntje is.”

Maar er gebeurt weer niets.

U kijkt een beetje beteuterd en steekt uw schouders op, denkt na en zegt:

“Weet je wat ik doe? Ik vraag voor mijn verjaardag een **toverstokje** en een boek over **toverspreuken**. Dan ga ik veel oefenen zodat het **toverkunstje** met het konijn wel lukt.”

U vertelt verder:

“In sommige sprookjes zoals Assepoester, Doornroosje en Peter Pan komt een **toverfee** voor. Dat is iemand die echt belangrijke dingen kan **toveren**.

In het sprookje van Assepoester tovert **de toverfee** met haar toverstok van de oude kleren die Assepoester aan had een prachtige baljurk. Van pompoenen en muizen toverde ze een prachtige koets met paarden. Tenslotte **toverde** ze nog twee glazen muiltjes voor de voeten van Assepoester.

Een mooi sprookje, maar helaas komt een **toverfee** alleen in sprookjes voor.”

Vervolgens bespreekt u de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de doelwoorden hebt uitgelegd, voert u een kort gesprekje met de leerlingen. U vraagt de leerlingen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken.

Daarbij herhaalt u de woorden opnieuw. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U kunt de volgende vragen stellen:

- “Ik heb net een paar **toverspreuken** genoemd. Kennen jullie nog andere spreuken? Zullen we samen iets verzinnen?”
- Ken je nog meer sprookjes waar een **toverfee** in voorkomt?
- Wie heeft er wel eens een **toverfee** gezien op de televisie? Wat voor soort trucjes deed zij?”

U vervolgt en vertelt:

”Ik zag vanmorgen, toen ik naar school ging, een hond op straat. De hond begon tegen mij te praten:

”Goedemorgen juf, hebt u lekker geslapen?”

Ik zei:

”Ja prima en jij?”

Toen liep ik weer verder naar mijn bus. De buschauffeur begroette mij en zei:

”Sim Sala Bim”

en zomaar ineens was mijn buskaart gestempeld.”

”Ja, jullie denken nu natuurlijk: dat is helemaal niet waar, dat kan niet, een hond die kan praten en de buschauffeur die met een spreuk de kaart stempelt, daarvoor heeft hij een stempel nodig. Jullie hebben gelijk. Ik vertelde jullie een verhaal dat niet echt gebeurd is, ik gebruikte mijn **fantasie**.

Met je **fantasie** kun je allemaal dingen verzinnen die niet waar zijn.

Fantasie is geen **werkelijkheid**. De **werkelijkheid** is alles bij elkaar dat wel echt bestaat.

Een verhaal dat **werkelijkheid** is, heb je niet verzonnen, gedroomd of zelf bedacht. Het is echt waar.”

U verduidelijkt de begrippen aan de hand van de afbeeldingen op Wordweb 2. U vervolgt:

“In je **fantasie** kan alles, omdat je het zelf verzint.
In fantasieverhalen komen vaak **fantasiefiguren** voor.
Denk maar aan die pratende hond waarover ik jullie vertelde.
Een pratende hond bestaat niet in **werkelijkheid**.
Dus is hij een **fantasiefiguur**. Fantasiefiguren zijn verzonnen, ze bestaan niet in **de werkelijkheid**.”

U laat de plaatjes van de sprookjesfiguren uit uw geleende boek van de bibliotheek zien. U vertelt hoe de **fantasiefiguren** genoemd worden. U kunt ook praten over **fantasiefiguren** die niet per definitie in sprookjes voorkomen maar in andere fantasieverhalen. Bijvoorbeeld pratende dieren (The Lion King), mensen die kunnen toveren of vliegen (Harry Potter) of verhalen van figuren uit Walt Disney-films. U zorgt ervoor dat u telkens de woorden uit het cluster gebruikt. U vraagt:

“Kunnen jullie nog meer **fantasiefiguren** noemen?” (Talula ta tover.)

Klassikaal

U bespreekt in het Werkboek de opdrachten 1, 2 en 3 op bladzijde 5 en 6. De leerlingen maken deze oefeningen in tweetallen of in kleine groepjes.

U herhaalt de vorige Wordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	10
----------------------------	-----------

Klassikaal

De leerlingen pakken Taalleesboek 2, bladzijde 6 en 7. Het verhaal ‘Tovenaar Pim’ wordt gelezen. U geeft individuele beurten en vraagt aan de leerlingen om op tempo te lezen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U maakt twee rijen op het bord:

de fantasie

de werkelijkheid

Een aantal leerlingen krijgt de beurt om iets te noemen dat in deze rubrieken hoort (les, **toveren**, pratende leeuw, rijst eten, blauwe kabouters enzovoort).

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 5 en 6

1 zak 1 en zak 2

2

toveren, de toverfee, het sprookje, de fantasiefiguur, het toverstokje, het toverkunstje, de toverspreuk

3

de krant, vandaag, echt, waar (andere woorden kunnen ook goed zijn)

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het herhalen van de lidwoorden **de** en **het**.
- De leerlingen oefenen het opzoeken van meervoud van zelfstandige naamwoorden met behulp van een woordenboek.
- De leerlingen oefenen het opzoeken van lidwoorden behorend bij zelfstandige naamwoorden met behulp van het woordenboek.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Van Dale Junior-woordenboek Nederlands
- Werkboek 2, bladzijde 7

Start**5**

U herhaalt met behulp van de Woordwebben uit de lessen 1 en 2 de woorden die in die lessen zijn aangeboden.

Kern – Instructie**35****Interactie**

Vervolgens vertelt u aan de leerlingen waar de les over gaat:

“In deze les gaan wij praten over hoe je in het Nederlands van één meer kunt maken. Jullie weten nog dat ik gisteren wilde toveren. Dat lukte niet, een tovenaar kan dat wel. Soms zie je dat een tovenaar van bijvoorbeeld één konijn, twee konijnen tovert.”

U geeft aan dat het maken van woorden in het meervoud in het Nederlands op een andere manier gaat dan in het Papiamento. (Elke taal heeft zijn eigen regels.)

U schrijft een voorbeeld op het bord:

<u>één</u>	<u>meer</u>
'e coneu	dos coneu/e dos coneunan'
het konijn	twee konijnen
'un mesa	dos mesa/e dos mesanan'
de tafel	twee tafels

U vraagt:

“Wat valt jullie op?” (Achter het woord konijn komt **-en**, als je er meer van maakt en achter het woord tafel komt de **-s** als je er meer van maakt; voor konijn staat **het**, voor tafel staat **de**.)

“Het is heel moeilijk om precies te weten wanneer je **–en** of **–s** achter een woord moet zetten om er meer van te maken. En wanneer je **de** of **het** voor een woord moet zetten. Daar zijn veel regels voor, en je kunt het in het woordenboek opzoeken.”

U legt uit dat het woordenboek lijkt op het Blauwe boekje dat ze gebruiken bij het goed schrijven van woorden in het Papiamento. Dat de woorden in een woordenboek op alfabetische volgorde staan en dat er veel informatie over de woorden wordt gegeven.

(De leerlingen gebruiken al vanaf de eerste klas het Blauwe boekje, en weten hoe ze woorden op moeten zoeken.)

U deelt de woordenboeken uit en u geeft de kinderen even de tijd om in de woordenboeken te bladeren en te kijken.

Dan zegt u:

“Zoek het woord *konijn* op.” (bladzijde 248)

Samen met de leerlingen bespreekt u wat er allemaal staat:

het **konijn** (twee konijnen)

Een konijn is een haasachtig dier met een pluizig wit staartje.

Konijnen hebben holen in de grond.

Vervolgens doet u hetzelfde met het woord *tafel*. (bladzijde 492)

U vraagt de leerlingen om hun Werkboek 2, bladzijde 7 te pakken. U legt de opdrachten uit.

Zelfstandig

De leerlingen maken nu in tweetallen de opdrachten in hun Werkboek.

U geeft leerlingen die nog moeite hebben met de leerstof extra begeleiding.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U reflecteert kort met de leerlingen op het gebruik van het woordenboek bij deze oefening.

U vraagt aan een aantal leerlingen:

“Vonden jullie het moeilijk of gemakkelijk om het woordenboek te gebruiken? Wat vond je moeilijk? Wat ging gemakkelijk?”

Didactische tips:

Geef het verschil in meervoudsvorming van woorden in het Nederlands en Papiamentu kort en duidelijk aan. Het is op dit moment niet de bedoeling dat er regels uitgelegd worden! Dat volgt in een later stadium.

Observeer tijdens het zelfstandig werken in tweetallen hoe het werken met het woordenboek gaat. In de afsluiting kunt u hier met de leerlingen op reflecteren. U kunt vaststellen (eventueel noteren) welke leerlingen extra begeleiding nodig hebben bij het gebruik van woordenboeken.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 7

1

<i>twee konijnen</i>	<i>twee egels</i>
<i>twee touwen</i>	<i>twee vingers</i>
<i>twee handen</i>	<i>twee meisjes</i>
<i>twee spreuken</i>	<i>twee stokjes</i>

2

<i>(het) konijn</i>	<i>het hoofd</i>	<i>het boek</i>
<i>(de) hand</i>	<i>het kind</i>	<i>de vinger</i>
<i>het touw</i>	<i>de rug</i>	<i>het kunstje</i>
<i>de tovenaer</i>	<i>de jongen</i>	<i>het water</i>

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen fantasieverhalen en verhalen die echt gebeurd zijn te onderscheiden op basis van hun kenmerken.
- De leerlingen oefenen een fantasieverhaal af te maken.
- De leerlingen oefenen het aangeven waar een verhaal zich afspeelt.
- De leerlingen oefenen het articuleren tijdens het lezen.

Materiaal

Klassikaal

- boeken uit de categorieën fantasieverhaal (bijvoorbeeld sprookjesboeken) en realistisch verhaal
- eventueel door de leerlingen meegebrachte boeken

Individueel

- Taalleesboek bladzijde 8 en 9
- Werkboek 2, bladzijde 8
- Meegenomen boeken

Vorbereiding

- Eventueel kunt u, naast de boeken die al in de klassenbibliotheek liggen, voor nieuwe boeken zorgen.

Start**5**

Blik terug op les 2, vraag aan de leerlingen of ze kunnen vertellen wat het verschil is tussen *fantasie* en *werkelijkheid*.

U gaat verder en zegt:

“In deze les gaan wij praten over wat *echt* kan gebeuren in verhalen en wat *niet echt* kan gebeuren in verhalen.”

Kern – Instructie, stap 1**15****Interactie**

Daarna laat u diverse boeken zien die u hebt meegenomen. U noemt steeds de titel van een boek en leest voor wat er op de voorkant staat. U rubriceert samen met de leerlingen de boeken.

U schrijft op het bord:

fantasieverhalen

verhalen in de werkelijkheid

U vertelt steeds een kenmerkend stukje uit een boek. (U leest de achterkant of een passage voor.) De leerlingen geven aan bij welke categorie het boek hoort.

U vraagt:

- "Welke fantasiefiguren komen er in de boeken met fantasieverhalen voor?(Schrijf deze figuren bij **fantasieverhalen.**)
- Welke figuren uit de werkelijkheid komen in boeken met werkelijke verhalen voor?" (Schrijf deze figuren bij **verhalen in de werkelijkheid.**)

Als u de leerlingen hebt gevraagd om een boek mee te nemen naar school, vervolgt u met:

"Gisteren heb ik jullie gevraagd om een sprookjesboek, fantasieverhalenboek, een leesboek of je lievelingsboek mee te nemen naar school.

- Wie heeft er een boek meegenomen?
- Houd hem maar in de lucht."

U laat een aantal kinderen de titel van hun meegenomen boek oplezen en in het kort vertellen waar het boek over gaat. Het gaat erom dat de leerlingen kunnen aangeven of het verhaal in werkelijkheid gebeurd kan zijn of dat het een fantasieverhaal is.

Kern – Instructie, stap 2

20

U vraagt de leerlingen om Taalleesboek 1, bladzijde 9 voor zich te pakken.

U vraagt:

"Wat zien jullie op de plaatjes?" (een jongen op het dak en een jongen die vliegt)

U leest eerst de teksten hardop voor. Vervolgens worden de verhaaltjes nog eens gezamenlijk gelezen waarbij u leesbeurten geeft.

Zelfstandig

Vervolgens maken de leerlingen in tweetallen opdracht 1 en 2 op bladzijde 8 van Werkboek 2.

Daarna wijst u naar de kolommen op het bord en vraagt:

"In welk kolom moeten wij de titels schrijven?"

U bespreekt de antwoorden van de gemaakte opdrachten.

Afsluiting**5**

U leest het fantasieverhaaltje 'Het vreemde boek' (Werkboekje 2, bladzijde 6, oefening 3) samen met de klas. U geeft een aantal kinderen de beurt om het einde te bedenken.

Didactische tips:

Om de kinderen nog meer te betrekken bij de les, kunt u hen een dag van tevoren vragen om een boek mee naar school te nemen. U kunt deze boeken dan zoals aangegeven gebruiken bij kern-instructie, stap 1.

Als de tijd het toelaat kunt u bij kern-instructie, stap 2 het lezen en bespreken van de verhaaltjes 'De egel' en 'Storm' (Taalleesboek, bladzijde 8) toevoegen.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 8

1.1

Daan vliegt kan niet echt gebeurd zijn, want mensen kunnen niet vliegen.

1.2

Hij is op het dak.

Eerst staat hij op het dak.

2

eigen fantasieverhaal

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met drie opeenvolgende medeklinkers.

Materiaal

Klassikaal

- poster waarop de begrippen *klinkers* en *medeklinkers* worden aangegeven met daarachter de betreffende letters (Deze heeft een vaste plaats aan de muur gekregen.)

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 9 t/m 10

Voorbereiding

- U schrijft voor de les (achter) op het bord:

o o o o o o o o o o o o o o o o
b o e k p a s k n o o p s t o k

o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o
s t r a a t s t r i p k u n s t s p r o o k j e

Extra oefening

- Werkboek 2, bladzijde 10, oefening 5 en 6.

Start**5**

U speelt het spel 'Galgje' met het woord *stripboek*. U schrijft op het bord:

o o o o o o o o o o

De leerlingen mogen om de beurt een letter raden. Als ze een letter noemen die in het woord voorkomt, schrijft u die letter op de juiste plek. Noemen ze een letter die niet in het woord voorkomt dan tekent u een stukje van de galg. Het is de bedoeling dat ze het woord raden voordat 'het mannetje hangt'.

Vervolgens bekijkt u samen de letters van het woord *stripboek*. De leerlingen geven steeds aan of het om een medeklinker of een klinker gaat. De rondjes onder de medeklinkers worden ingevuld. U kijkt ook nog even samen naar de klinkers. Gaat het hier om enkele klinkers, dubbele klinkers of twee-tekenklinkers?

U herhaalt kort de klinker-/medeklinker poster.

Kern, Instructie 1**35****Stap 1**

U zegt:

“In het woord *stripboek* hoor je de klanken /s/ /t/ /r/ /i/ /p/ /b/ /oe/ /k/. Het woord begint met drie medeklinkers, namelijk /s/ /t/ /r/.”

U schrijft de drie medeklinkers op het bord:

str

De leerlingen moeten steeds een woord raden en opschrijven bij opdracht 1, op bladzijde 9 van het Werkboek. U schrijft het geraden woord op het bord. Alle woorden beginnen met *str*.

U gebruikt de volgende zinnen:

- 1 Kijk eens in de spiegel, op je wang zit een zwarte *str*... . streep
- 2 Die broek zit mij veel te *str*... . strak
- 3 Wij wonen aan een hele drukke *str*... . straat
- 4 Anna draagt in haar haar een grote, witte *str*... . strik

U vraagt de leerlingen of ze nog meer woorden kennen die beginnen met *str*. U schrijft deze woorden op het bord, de leerlingen schrijven ze op bij opdracht 1 op bladzijde 9 in het Werkboek.

Stap 2

U vertelt:

“Een woord kan ook eindigen op drie medeklinkers, zoals bijvoorbeeld het woord *worst*, /w/ /o/ /r/ /s/ /t/.”

U schrijft het woord *worst* op het bord en veegt vervolgens de *wo* uit, zodat er *rst* overblijft:

rst

De leerlingen moeten nu een woord raden dat eindigt op *rst* en schrijven dit op bij opdracht 2 in het Werkboek. U schrijft het geraden woord op het bord.

- 1 Het kopje is gevallen. Zie je de barst
- 2 Mijn lievelingsvlees is worst
- 3 Om de boterham zit een harde korst
- 4 Hij staat vooraan. Hij is eerst

U vraagt de leerlingen of ze nog meer woorden kennen die eindigen op *rst*. U schrijft deze woorden op het bord, de leerlingen schrijven ze op bij opdracht 2.

Stap 3

U kijkt met de leerlingen naar opdracht 3, op bladzijde 10 in het Werkboek. Hier staan voorbeelden van woorden die met drie medeklinkers beginnen of eindigen. U leest samen de woorden en laat de leerlingen vervolgens een woord bedenken dat met dezelfde medeklinkers begint of eindigt. De leerlingen schrijven hun zelf gevonden woorden op bij opdracht 3. U kijkt de opdracht samen na en schrijft de gevonden woorden op het bord.

U geeft een kort zinnendictee. U zegt een zin. De leerlingen zeggen de zin na. Vervolgens vraagt u de leerlingen om de woorden in de zin te tellen, terwijl u de zin nog een keer zegt. U herhaalt de zin voor de laatste keer en de leerlingen schrijven de zin in zijn geheel op bij opdracht 4.

- 1 Ik maak een strik.
- 2 Ik woon in een straat.
- 3 Straks komt de juf naar ons huis.

Extra oefening

Werkboek 2, bladzijde 10, oefening 5 en 6.

Afsluiting**5**

Als afsluiting laat u de leerlingen de volgende zinnen exact nazeggen.

“Maria gaat naar de bibliotheek.
De juffrouw vertelt een mooi sprookje.
Darryl tovert een konijn uit de hoed.”

U gebruikt daarbij dezelfde werkwijze als bij het zinnendictee:
Een leerling of de leerlingen zeggen de zin na. U vraagt de leerlingen de woorden in de zin te tellen, terwijl u de zin nog eens zegt.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 9 en 10

1, 2, 3 en 4

De antwoorden staan in de les of het gaat hier om zelfbedachte woorden die u klassikaal bespreekt.

extra oefening Werkboek 2, bladzijde 10

5

XOOX	XOX	XXOOX	XXOX	XXXOOX	XXXOX	XOXXX	XXXOOXXO
<i>boek</i>	<i>pas</i>	<i>knoop</i>	<i>stok</i>	<i>straat</i>	<i>strip</i>	<i>kunst</i>	<i>sprookje</i>

6	<i>worst</i>	<i>grootst</i>	<i>liefst</i>	<i>kunst</i>
	<i>straks</i>	<i>streep</i>	<i>spraak</i>	<i>streek</i>

Lesinhoud:

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het tijdschrift, het maandblad, het weekblad, het abonnement en de smoes**.
- De leerlingen oefenen onderscheid te maken tussen teksten die echt of niet echt gebeurd kunnen zijn.
- De leerlingen oefenen vragen over de tekst te beantwoorden.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 3
- verschillende Arubaanse en Nederlandse tijdschriften

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 11 tot en met 13
- Taalleesboek 2, bladzijde 9 en 10

Voorbereiding

- U verzamelt van tevoren een aantal tijdschriften.

Betekenis van de doelwoorden

het tijdschrift:	Een tijdschrift is een blad om in te lezen. Het verschijnt elke week of elke maand.
het maandblad:	Dit is een tijdschrift dat elke maand wordt gemaakt.
het weekblad:	Dit is een tijdschrift dat elke week wordt gemaakt.
het abonnement:	Als je een abonnement neemt, betaal je in één keer voor een jaar.
de smoes:	De smoes is een leugentje, een verzinsel. Je verzint een smoes om iets niet te hoeven doen of omdat je niet wilt dat de waarheid bekend wordt.

Start**5**

U laat een paar tijdschriften zien, zonder op dit moment iets te zeggen. U kiest er een uit en leest er even in.

Dan zegt u:

“Ik vind dit een leuk blad. Ik vind het interessant om in te lezen. Moet je zien wat een leuke plaatjes. Er staan zulke leuke verhalen in!”

U laat de voorkant van het tijdschrift aan de kinderen zien. Ook laat u een aantal bladzijden van de binnenkant zien. (plaatjes)

Kern – Instructie 1**10**

“Dit noem je een **tijdschrift**. Van dit **tijdschrift** komt elke maand een nieuwe. Daarom noem je het een **maandblad**. Je moet elke keer een maand wachten totdat er weer een nieuwe komt.”

Nu pakt u een ander tijdschrift, bijvoorbeeld een Donald Duck.
u zegt:

“Dit is ook een **tijdschrift**. Van dit **tijdschrift**, de Donald Duck, komt elke week een nieuwe. Dat noemen we een **weekblad**. De Donald Duck is een **weekblad**. Je kunt dus iedere week een nieuwe Donald Duck lezen, bijvoorbeeld in de leeszaal van de bibliotheek.

In Nederland kun je een **abbonement** nemen op een tijdschrift. Je betaalt dan voor een heel jaar en krijgt elke week of elke maand een tijdschrift in de brievenbus. Op Aruba kun je ook een **abbonement** nemen, bijvoorbeeld bij de boekenwinkel Bruna aan de Boulevard. Je betaalt dan voor een heel jaar en kun je elke week of elke maand **het tijdschrift** bij de Bruna ophalen.”

De leerlingen krijgen even de tijd om in een aantal **tijdschriften** te kijken. U hangt het Woordweb Woordspoor 3 op en bespreekt de woorden nogmaals. U vraagt de leerlingen een aantal **tijdschriften** op te noemen. U schrijft deze namen op geeltjes en plakt ze bij het Woordweb op de juiste plaats.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 11 van het Werkboek.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Kern – Instructie 2**25****Interactie**

U blikt even terug op de lessen die gingen over fantasieverhalen en verhalen die echt gebeurd zijn. U haalt aan dat u vertelde over de pratende hond, de buschauffeur die met een toverspreuk de kaart stempelde, Daan die niet kan vliegen.

U vraagt de leerlingen om hun Taalleesboek 2 te pakken en te openen op bladzijde 9. Ze pakken ook Werkboek 2, bladzijde 12.

U leest de tekst ‘Te laat’ samen met de leerlingen.

U zegt:

“Kees en Marion verzinnen een verhaaltje, omdat ze de boete niet willen betalen. Hun verhaaltjes zijn niet waar. Zo’n verhaaltje noem je **een smoes**. Een **smoes** is een leugentje. Je verzint een **smoes** als je iets verkeerd gedaan hebt, maar je wilt niet dat het uitkomt. Kees en Marion hebben iets verkeerd gedaan. Ze hebben hun boeken niet op tijd teruggebracht. Ze willen niet dat het uitkomt. Ze willen geen boete betalen en daarom verzinnen ze een **smoes**.”

U leest samen met de leerlingen ‘Het verhaaltje van Koen en het verhaaltje van Laura’.

Vervolgens zegt u:

“Stel je voor: jij werkt in een bibliotheek.

- Zou jij het verhaaltje van Koen geloven?
- Zou jij het verhaaltje van Laura geloven?
- Zouden deze verhalen nou echt gebeurd zijn?
- Welke **smoes**, welk verhaaltje zou jij geloven?
Het verhaaltje van Koen of het verhaaltje van Laura?”

De leerlingen maken de opdrachten op bladzijde 13 van Werkboek 2.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen en zegt:

“**De smoes** van Koen was dus de beste, omdat het echt gebeurd zou kunnen zijn.”

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U schrijft op het bord:

Te laat op school.

De leerlingen moeten twee **smoezen** verzinnen waarom ze te laat op school kwamen. De ene **smoes** moet echt gebeurd kunnen zijn en de andere juist niet. (Bijvoorbeeld: de auto had een lekke band, of: ik kon mijn ogen niet open toveren.)

Didactische tip:

Het woord *boete* is eerder aangeboden. U zou het kort kunnen herhalen.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 11 t/m 13

1.1

b Het verhaal van Koen kan echt gebeurd zijn.

1.2

b Het verhaal van Laura kan niet echt gebeurd zijn.

2.1

b bij opa thuis

2.2

c op de grond

3.1

dagblad, weekblad, maandblad

3.2

eigen tekst

Lesinhoud:

- De leerlingen oefenen het luisteren naar geluidsfragmenten met een informatieve tekst.
- De leerlingen oefenen het beantwoorden van mondelinge vragen over geluidsfragmenten met een informatieve tekst.
- De leerlingen oefenen het lezen van een langere tekst.
- De leerlingen oefenen het lezen van leestekens.
- De leerlingen oefenen het goed articuleren tijdens het lezen.

Materiaal

Klassikaal

- cd en cd-speler

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 14 en 15

Voorbereiding

- cd-speler klaarzetten
- cd klaarleggen

Start**5**

U vraagt de leerlingen of ze zich de filmpjes herinneren die ze in de tweede klas hebben gezien over de bibliotheek.

Eén filmpje ging over het terugbrengen en uitlenen van boeken. Het andere filmpje ging over de boeken die je in de bibliotheek kunt lenen.

U zegt:

“Vandaag gaan we niet naar filmpjes kijken over de bibliotheek, maar we gaan luisteren naar geluidsfragmenten. Iemand die werkt in een openbare bibliotheek vertelt over haar werk in de bibliotheek.”

Kern – Instructie 1**20**

U zegt:

“Ik laat jullie straks stukjes uit een verhaal horen. Het verhaal bestaat uit vier stukjes. Ik laat jullie nu het eerste stukje horen. Luister goed, als het stukje afgelopen is, ga ik er vragen over stellen.”

Fragment 1

“Hallo, mijn naam is Amber en ik werk in een bibliotheek. Ik zal jullie iets over de bibliotheek vertellen. In de bibliotheek kun je als je lid bent boeken lenen, dat weet je natuurlijk wel. Kinderen van 6 tot 11 jaar betalen voor een lidmaatschap één gulden per jaar. Kinderen van 12 tot en met 17 jaar betalen drie gulden voor hun lidmaatschap. “

U stelt de volgende vragen en bespreekt direct de antwoorden.

- “Kunnen alle kinderen boeken lenen in de bibliotheek?” (nee, je moet wel lid zijn van de bibliotheek)
- “Kost het geld om boeken te lenen?” (ja, kinderen van 6 tot en met 11 jaar betalen één gulden per jaar; kinderen van 12 tot en met 17 jaar betalen drie gulden.)

U zegt tegen de kinderen dat zij nu naar het tweede fragment gaan luisteren. Daarin vertelt Amber verder over de bibliotheek.

Fragment 2

“De bieb heeft drie afdelingen. Er is een afdeling voor volwassenen. We hebben ook een leeszaal. Daar mag je zomaar naar binnenlopen en gaan lezen. Er liggen allerlei kranten en tijdschriften. In de leeszaal moet je wel zachtjes doen om de andere mensen niet te storen. De leeszaal wordt ook gebruikt om te studeren.

En dan is er nog de jeugdafdeling. Die staat helemaal vol met boeken voor grote en kleine kinderen. Er is meer te beleven op de jeugdafdeling, meestal wordt er op woensdagmiddag voorgelezen. Soms doe ik dat zelf en soms komt er een echte schrijver van de kinderboeken, die leest dan zijn eigen verhalen voor. Erg leuk hoor! Af en toe praten wij over onze lievelingsboeken. Elk kind mag dan iets over zijn lievelingsboek vertellen en als hij wil een stukje uit voor lezen.”

U stelt de volgende vragen en bespreekt de antwoorden meteen.

- “Op welke afdeling van de bibliotheek kunnen jullie boeken lenen?” (op de jeugdafdeling)
- “Op welke afdeling kunnen jullie ouders en andere volwassenen boeken lenen?” (op de volwassenenafdeling)
- “Wat kun je doen in de leeszaal?” (boeken, tijdschriften, kranten bekijken of lezen; je kunt daar ook studeren)
- “Wat wordt er nog meer gedaan op de jeugdafdeling?” (Elke woensdagmiddag wordt er voorgelezen, soms door Amber of door echte schrijvers van de kinderboeken. Ook praten ze wel eens over hun lievelingsboeken.)

Daarna laat u fragment 3 beluisteren.

Fragment 3

“Je snapt dus wel dat ik het in de bieb behoorlijk druk heb. Ik leen boeken uit. Dan moet ik precies weten aan wie en welk boek uitgeleend wordt. En wanneer het boek teruggebracht moet worden. Deze informatie zet ik in de computer. Wanneer de mensen de geleende boeken terugbrengen, leg ik die eerst op een grote stapel. Maar die boeken moeten allemaal weer terug in de kasten op de juiste afdelingen. De

jeugdboeken moeten naar de jeugdafdeling en de boeken voor de grote mensen moeten naar de volwassenafdeling. Al die boeken moeten ook weer op de goede plaats komen te staan. Daar heb ik het erg druk mee.”

U stelt hierover de volgende vragen en bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

- “Wat doet de biebjuif allemaal?” (Zij leent de boeken uit en neemt ze ook terug. Zij legt de boeken die terug zijn gekomen eerst op de grote stapel en zet ze later weer terug op de goede plek.)
“Wat kun je doen in de leeszaal?” (Boeken, tijdschriften, kranten bekijken of lezen. Je kunt daar ook studeren).
- “Wat doet de biebjuif als ze boeken uitleent?” (Ze zet in de computer aan wie ze de boeken uitleent en wanneer ze terug gebracht moeten worden.)

Tenslotte laat u de leerlingen fragment 4 beluisteren.

Fragment 4

“Soms moet iemand boete betalen. Echt waar! Niet omdat zij te hard hebben gereden, maar omdat zij een boek te laat hebben teruggebracht. Wanneer je een boek uit de bibliotheek leent, mag jij die natuurlijk niet houden.”

U stelt hierover de volgende vragen en bespreekt het antwoord meteen.

- “Wat gebeurt er als je boeken te laat terugbrengt?” (Dan moet je boete betalen.)
- “Wie van jullie heeft wel eens een boete in de bieb betaald? Hoe ging dat? En hoeveel moest je betalen?”

U vertelt dat hoe later je een boek terugbrengt hoe meer boete je moet betalen. Geleende boeken mag je meestal drie weken lenen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

Lezen

De kinderen pakken Werboek 2 bladzijde 14 en 15 voor zich. Hier staat een langer verhaal ‘*Bennie en Lisa gaan naar de bieb*’.

De leerlingen gaan deze tekst eerst individueel lezen.

U herhaalt eerst de belangrijke punten tijdens het lezen, zoals rekening houden met de leestekens en articulatie.

U leest het verhaal klassikaal met de leerlingen door middel van het geven van leesbeurten.

Afsluiting**5**

Ter afsluiting vat u deze les nog even samen met de leerlingen. U vraagt aan de leerlingen wat zij moeilijker vinden: een verhaal lezen, of naar een verhaal luisteren. (antwoorden van de leerlingen zullen variëren)
Echter een tekst die je leest kun je weer opnieuw lezen.

Didactische tip

Besteed zo nodig extra aandacht aan de woorden:

lidmaatschap:	lid zijn van
afdeling:	een deel van een groot geheel; de jeugdafdeling van de hele bibliotheek
beleven:	iets meemaken
behoorlijk veel:	heel veel

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het toepassen van de taal-denkrelatie **middel-doel**.
- De leerlingen oefenen het aangeven van het hoe-deel in een zin.

Materiaal

Klassikaal

- Taalleesboek 2, bladzijde 11
- Werkboek 2, bladzijde 16 en 17

Extra oefening

- Werkboek 2, bladzijde 17 oefening 4

Start**5**

U zegt tegen de kinderen:

“Als ik een les van jullie ga nakijken, wat heb ik dan nodig?”

(de schriften, een nakijkpen, een nakijkboek)

“Als ik water wil drinken, wat heb ik dan nodig?”

(beker, glas, fles, kraan, water)

U laat de leerlingen opnoemen wat je nodig hebt als je gaat zwemmen, eten.

(zwemmen: duikbril, snorkel, zwempak, zwembroek; eten: vork, mes, lepel)

En u vertelt dat de kinderen vandaag nadenken over wat ze nodig hebben als ze iets gaan doen, bijvoorbeeld een brief schrijven.

Kern – Instructie 1**15**

U leest samen met de leerlingen de tekst ‘Tim schrijft een brief’ op bladzijde 11 van het Taalleesboek.

U zegt:

“Als je iets wilt gaan doen, heb je vaak dingen erbij nodig.

Net zoals Tim die een brief schrijft aan zijn oma.

U laat de leerlingen Werkboek 2 op bladzijde 16 openslaan en u bespreekt opdracht 1.1 en 1.2. De leerlingen vullen in wat er nodig is.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

U zegt:

“De oma van Tim kan slecht zien. Stel je voor dat jij slecht kunt zien. Wat heb je dan nodig om beter te kunnen zien?” (een bril, contactlenzen, een loep, enz.)

Kern – Instructie 2**15**

U leest de tekst ‘Tim schrijft een brief’ in het Taalleesboek op bladzijde 11 nog eens.

U zegt:

”In de brief van Tim staat steeds hoe iets gebeurt, bijvoorbeeld over het slapen van de poes in regel 13 en 14. Hoe slaapt de poes?” (heel gek, met zijn poten in de lucht.)

“Tim schrijft in zijn brief ook iets over Tes, kijk maar naar regel 11 en 12. Hoe huilde Tes?” (hard)

Zelfstandig

Daarna licht u opdracht 2, 3 en 4 op bladzijde 17 kort toe. U wijst de leerlingen erop dat opdracht 2 en 3 gaan over het **hoe-deel** in de zin.

De leerlingen maken deze opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Extra oefening

Werkboek 2, bladzijde 17 oefening 4.

De leerlingen die eerder klaar zijn kunnen opdracht 4 maken.

Afsluiting**10**

Evalueer samen met de leerlingen hoe ze de opdrachten vonden.

Was het gemakkelijk, moeilijk?

Didactische tip:

Besteed aandacht aan de volgende woorden in de leestekst/oefeningen:
bezig zijn, tevreden, voorzichtig.

Antwoord

Werkboek 2, bladzijde 16 en 17

1.1

papier, een pen, een envelop en een postzegel

1.2

een computer (met toetsenbord en beeldscherm), een printer, papier, een envelop en een postzegel

2

- 1 heel vlug
- 2 op zijn rug
- 3 tevreden
- 4 wild

3

- 1 netjes
- 2 hard
- 3 hardop
- 4 voorzichtig

extra oefening Werkboek 2, bladzijde 17

extra 4

- 1 e-mail sturen/ontvangen, brief schrijven, internetten, spelletjes doen, werkstukjes maken
- 2 varen, spelen, roeien, zeilen
- 3 gooien, voetballen, rollen
- 4 snijden, schillen

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het beantwoorden van schriftelijke vragen over een korte tekst (o.a. onderwerp van de tekst, eigen kennis met betrekking tot het onderwerp van de tekst).
- De leerlingen oefenen het hanteren van de taal-denkrelatie deel-geheel.
- De leerlingen oefenen het lezen op tempo.
- De leerlingen oefenen rekening te houden met de leestekens in een tekst (punt, vraagteken, komma).

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 18 t/m 20
- Taalleesboek 2, bladzijde 12

Vorbereiding:

- U schrijft van tevoren in een willekeurig patroon de letters van de woorden *bibliotheek*, *stripboek*, en *bibliobus* in drie aparte rondjes op het bord.

Start**5**

U start met het woordspel op het bord: de leerlingen bedenken met behulp van de letters welke woorden er in de cirkels staan.

Daarna blik u kort terug op de luisterles, waarin de bibliotheekjuffrouw vertelt over haar werk. U vraagt de leerlingen wat ze zich hiervan herinneren. U houdt hier een kort gesprekje over.

Kern – Instructie 1**20**

U leest samen met de leerlingen bladzijde 12 van het Taalleesboek. U vraagt aan de leerlingen om rekening te houden met de leestekens die in de tekst voorkomen. Eventueel kunnen de leerlingen de leestekens opnoemen die in deze tekst voorkomen. (vraagteken, komma, punt)

Kern – Instructie 2**20**

U zegt:

“Uit een tekst kun je verschillende informatie halen.”

U laat de leerlingen opnoemen welke informatie zij uit de tekst op bladzijde 12 van het Taalleesboek kunnen halen en u schrijft deze op het bord:

**In de bieb hangen platen aan de muren.
 Je vindt tijdschriften en stripboeken in de bieb.
 De bieb is voor iedereen.
 Je moet lid zijn van de bieb om boeken te lenen.
 Er is ook een bibliobus.**

U zegt:

“De bovengenoemde punten zijn de hoofdzaken van een tekst.”

Je kunt ook de volgende vragen stellen om de hoofdzaken van een tekst aan te geven en u schrijft deze op het bord:

**Wie doet er wat?
 Wat is er gebeurd?
 Waar is het gebeurd?
 Wanneer is het gebeurd?**

Vervolgens bespreekt u met de leerlingen de opdrachten op bladzijde 18 van het Werkboek.

De leerlingen maken zelfstandig de opdrachten.
 Daarna bespreekt u de antwoorden met de leerlingen.

U zegt:

“Weten jullie het nog? Mijn hand is het geheel. Mijn vinger is een deel, een stukje van mijn hand.”

Op het bord maakt u twee kolommen.

het geheel	een deel
-------------------	-----------------

U schrijft in de linkerkolom **de hand** en in de rechterkolom **de vinger**.

het geheel	een deel
de hand	de vinger

U doet dit ook met de twee zinnen in de instructie van oefening 2. Ook deze woorden schrijft in de kolommen op het bord.

het geheel	een deel
een tafel	een poot

De leerlingen maken opdracht 2 op bladzijde 19 en 20 van het Werkboek.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Didactische tips:

De afsluiting bij het onderdeel deel-geheel kunt u naar eigen behoefte uitbreiden. U kunt de leerlingen bijvoorbeeld ook drie delen laten benoemen.

Bij duo-lezen/groepslezen is het erg belangrijk om met de leerlingen bepaalde regels af te spreken.

Deze regels kunt u aan de leerlingen geven, maar het is ook mogelijk om de leerlingen een aantal regels te laten bedenken. Schrijf deze regels op een poster en hang deze poster zichtbaar voor iedereen op in de klas.

Regels voor duo-lezen en groepslezen hebben te maken met:

- hoeveel wordt er per leesbeurt gelezen (houdt leesbeurten kort, zodat alle groepsleden alert blijven);
- het meelesen als een andere leerling een leesbeurt heeft;
- de wijze waarop leerlingen elkaar verbeteren;
- het volume waarop gelezen wordt.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 18 t/m 20

1.1

de bibliotheek

1.2

b De bieb is voor iedereen.

1.3

b Wil je een boek lenen? Dan moet je lid zijn.

f Je mag de bieb zomaar binnenlopen.

2

1. De staart is een stukje van de poes.

2. Een coupé is een stukje van een trein.

3. De leeszaal is een stukje van de bibliotheek.

4. Een woord is een stukje van een zin.

5. Een letter is een stukje van een woord.

3

1 Tes, die naar de bibliotheek gaat

2 de toverheks

3 een draak

4 de meester/meneer

Lesinhoud

- De leerlingen oefen het schrijven van woorden met een -d aan het eind.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met twee of meer opeenvolgende medeklinkers.
- De leerlingen oefenen het schrijven van samengestelde woorden.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 21 t/m 23

Extra oefening

- Werkboek 2, bladzijde 22 en 23 oefening 4 t/m 7.

Lesdoel 1 wordt hier voor het eerst uitgelegd. De lesdoelen 2 en 3 zijn in thema 1 en les 5 van thema 2 al aan bod gekomen, maar worden hier herhaald in de opdrachten.

Start**5**

U start de les met een woordspel.

U zegt:

“Ik ga een woord op het bord bouwen. Als je weet welk woord het is, steek je je vinger op en krijg je de beurt om het woord te raden.”

U schrijft het woord ‘strip’ als volgt op het bord:

s
st
str
stri
strip

En daarna:

s
st
str
stra
stran
strand

U bekijkt de twee woorden samen en vraagt bij iedere letter of het om een medeklinker of klinker gaat. Dit geeft u dan aan door open of gesloten rondjes eronder te tekenen. Bij de klinkers vraagt u ook of het hier om een enkele-, een dubbele of een twee-tekenklinker gaat.

U herhaalt kort de klinker-/medeklinkerposter.

Stap 1

U bekijkt het woord *strand* nog een keer aandachtig. U noemt de klanken één voor één op /s/ /t/ /r/ /a/ /n/ /d/. U herhaalt nog een paar keer de /t/.

U zegt:

“*Strand*, je hoort hier de /t/, maar je schrijft de *d*. Er zijn meer van deze woorden. Daar hoort een regel bij: Als je aan het einde van een woord een /t/ hoort, dan maakt je het woord langer. Hoor je dan een /d/, dan moet het met een *d* geschreven worden. Hoor je een /t/, dan moet het met een *t* geschreven worden.”

U past de regel meteen toe op het woord *strand*: *stranden*, dus *strand* schrijf je met een *d*.

Stap 2

De leerlingen nemen Werkboek 2 op bladzijde 21 voor zich. U laat bij opdracht 1 het plaatje 1 benoemen (drie honden). De leerlingen schrijven onder het plaatje: drie honden. U laat nu plaatje 2 benoemen (een hond).

U zegt nu:

“Omdat we *honden* met een *d* schrijven, schrijven we *hond* ook met een *d*. Je hoort bij *hond* een /t/, maar je schrijft een *d*.”

Hierna schrijven de leerlingen *een hond* onder het plaatje.

Plaatje 3 wordt nu benoemd. (twee voeten) en de leerlingen schrijven eronder: twee voeten. Als plaatje 4 (een voet) is benoemd, zegt u:

“Omdat *voeten* met een *t* wordt geschreven, schrijven we *voet* ook met een *t*. Je hoort een /t/ en je schrijft een *t*.”

De leerlingen schrijven *een voet* onder plaatje 4.

Stap 3

U zegt:

“Schrijf nu eens op: vier handen.”

De leerlingen schrijven alleen het woord *handen* op bij opdracht 2.

“Wat komt erachter te staan (een hand)? Als je *hand* schrijft, waar moet je dan aan denken?”
(Je hoort een /t/, maar je schrijft een *d*.)

De leerlingen schrijven *hand* op bij opdracht 2. Op dezelfde wijze behandelt u de rest van de opdracht in het Werkboek:

lange baarden	-	een lange baard
zes bieten	-	een biet
vijf monden	-	een mond
scherpe randen	-	een scherpe rand
tien fluiten	-	een fluit
lieve geiten	-	een lieve geit
zes hoeden	-	een hoed
mooie stranden	-	een mooi strand
witte tanden	-	een witte tand
oude schuiten	-	een oude schuit
moeilijke woorden	-	een moeilijk woord

Samen met de leerlingen controleert u of de woorden goed zijn geschreven. U laat hierbij de leerlingen steeds verwoorden waarom *hand*, *baard* et cetera met een *d* aan het eind wordt geschreven.

Tenslotte formuleert u de regel:

“Hoor ik aan het eind van een woord een /t/, dan maak ik het woord langer. Dan hoor ik of ik een *t* of een *d* moet schrijven.”

Vervolgens geef u een visueel dictee.

U schrijft het volgende woord op het bord:

zwaard

U leest het woord hardop, veegt het uit en de leerlingen schrijven het op bij opdracht 3 op bladzijde 22 in het Werkboek.

Dit doet u ook met de volgende woorden: **kaart, draad, tandpijn, bordkrijt, feestmuts, handzeep, voetbal.**

Extra oefening

Werkboek 2, bladzijde 22 en 23 oefening 4 t/m 7.

Afsluiting

5

U vraagt aan de leerlingen welke oefening ze gemakkelijk/moeilijk vonden en houdt daar een kort klassengesprek over.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 21 t/m 23

1, 2 en 3

de antwoorden van deze opdrachten zijn terug te vinden in de les

extra oefening Werkboek 2, bladzijde 22 en 23

extra 4

de mond, het strand, het bord, het paard, de baard

extra 5

1 paard, 2 strand, 3 eend, 4 baard, 5 brood, 6 hemd, 7 bord

extra 6

een hoofd, een vriend, een eend, een paard, een woord, een hoed, een tand

extra 7

de hand, de mond, de tand, de eend

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **stomp, scherp en slijpen**.
- De leerlingen oefenen het gebruik van een bijvoeglijk naamwoord (met of zonder de verbuiging -e) in een zin.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 3

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 24 en 25

Voorbereiding

- Leg een potlood met een stompe punt en een puntenslijper klaar.
- Voor de les tekent U een huis op het bord of u hangt een grote afdruk van een huis op het bord.

Betekenis van de woorden

scherp: De punt van een potlood is scherp als hij zo geslepen is dat je er goed mee kunt schrijven. Een schaar is scherp als je er goed mee kunt knippen. Een mes is scherp als je er goed mee kunt snijden.

stomp: De punt van een potlood is stomp als de punt plat en dik is. Je kunt er niet goed meer mee schrijven: de lijnen worden te dik. Stomp is het tegenovergestelde van scherp.

slijpen: Slijpen betekent: iets scherp maken. Je slijpt een potlood met een slijper. (Mag ik mijn potlood slijpen?)

Start**5**

U toont het potlood met de **stompe** punt. U laat zien dat u met dit potlood niet goed kunt schrijven of tekenen.

U zegt:

“Ik kan niet goed schrijven met dit potlood. De punt is **stomp**. Ik ga het **slijpen**.”

U gaat het potlood **slijpen**. U toont nu de **scherpe** punt aan en zegt:

“Mijn potlood was eerst **stomp**. Nu ik de punt geslepen heb, heeft het potlood weer een **scherpe** punt. Nu kan ik er weer goed mee schrijven of tekenen. De woorden ‘**scherp**’ en ‘**stomp**’ zeggen iets van de ‘punt’ van het potlood.”

Kern - Instructie 1

10

U herhaalt de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. Bij de vragen herhaalt u steeds de nieuwe woorden. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U vertelt:

“Wij hebben thuis een jong katje en ik ben al verschillende keren gekrabd door de kat. Hij heeft **scherpe** nagels. Ik zou wel willen dat ze **stomp** waren.”

U vraagt:

- “Waar kom je nog meer **scherpe** of **stompe** punten tegen?” (bijvoorbeeld bij een mespunt, een waskrijt, een naald)
- Kunnen jullie een ander voorwerp noemen dat **stomp** kan worden en dat je kunt **slijpen** om weer **scherp** te worden?” (een schaar, een mes, een kapmes)

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern - Instructie 2

25

U herhaalt:

“**Scherp** en **stomp** zeggen iets over de punt van een potlood. Er zijn nog veel meer woorden die iets vertellen over mensen, dingen of dieren.”

U tekent een huis op het bord. U schrijft eronder:

het ... huis

U zegt:

“Dit is een huis. Nu ga ik iets extra’s vertellen over het huis. Wat vind ik van dit huis? Het is groot.”

Op de puntjes schrijft u:

Het grote huis

U zegt:

“Nu weten we iets meer over het huis”.

U vraagt een leerling of hij of zij iets extra's over het huis kan vertellen (mooi/lelijk, nieuw/oud, iets over de kleur). Ook dit schrijft u op het bord. U kunt ook nog een ander voorbeeld nemen. (de ... tas, de ... tafel, enz.)

U bespreekt met de leerlingen opdrachten 1 en 2 op bladzijde 25 van het Werkboek.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

“Pak jullie doosje met kleurpotloden. Verdeel je potloden in twee groepjes: een groepje met **scherpe** potloden en een groepje met **stompe** potloden. Wat kun je met **stompe** potloden doen om ze weer **scherp** te krijgen?” (**slijpen**)

Op een door u aangegeven moment mogen leerlingen hun potloden **slijpen** (met een eigen slijper of met de slijper van de klas).

Didactische tip

U vertelt tijdens deze les (bijvoorbeeld als het volledige stukje ‘het grote huis’ op het bord staat) dat in het Nederlands het bijvoeglijk naamwoord voor het zelfstandig naamwoord staat. (In het Papiamento zou er staan ‘e cas grandi’.)

In verband met het Nederlands als Vreemde taal is in deze stellen-les voor gekozen om alleen bijvoeglijke naamwoorden met de vervoeging –e te gebruiken.

De regels voor wel/geen uitgang –e van het bijvoeglijke naamwoord bij het onbepaalde lidwoord ‘een’ of de uitgang –en (gouden, zilveren) zijn op dit moment nog niet aan de orde. Deze zullen in andere lessen met betrekking tot het bijvoeglijk naamwoord stapsgewijs aan de orde komen.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 24 en 25

1

- 1 Juf vertelt een mooi verhaal.
- 2 Dit potlood heeft een scherpe punt.
- 3 Papa leest een dik boek.
- 4 Met mijn nieuwe pen schrijf ik mooi.
- 5 In de bieb staan spannende boeken.

2

- 1 *In de bieb staan moeilijke boeken.*
- 2 *Wouter leest een spannend sprookjesboek.*
- 3 *Anne schrijft met een stomp potlood.*
- 4 *We zitten aan een ronde tafel.*

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **tijd rekken**, **treuzelen**, **miezeren**, **kwakkelen** en **kletteren**.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 5, Woordcluster 6
- (oude) pannendeksel/plastic borden
- Geeltjes

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 26 t/m 28

Vorbereiding

- Leg een (oude) pannendeksel en plastic borden klaar.

Betekenis van de doelwoorden

miezeren: Het is aan het motregenen, het regent zacht en de druppels zijn heel fijn.

kwakkelen: In andere landen waar de seizoenen veranderen wordt het winter, dan kwakkelt het weer soms, dat is afwisselend vriezen en dooien.

kletteren: Als het heel hard regent, dan klettert de regen op het dak.
Als iets met veel lawaai op de grond valt, zeg je: het klettert op de grond.

tijd rekken: Als je de tijd rekt, probeer je iets langer te laten duren.

treuzelen: Treuzelen is: iets langzaam doen, terwijl je het eigenlijk best sneller zou kunnen.

Start**5**

U loopt naar het raam en u kijkt demonstratief naar de lucht. U vraagt aan de leerlingen:

“Wat voor weer is het vandaag?” (mooi weer, de zon schijnt, bewolkt)

De antwoorden zijn afhankelijk van hoe het weer is. U gaat kort op de antwoorden in. En maakt de overgang naar de instructie.

Kern - Instructie 1**10**

U zegt:

“ Op Aruba schijnt de zon bijna elke dag. Soms zijn er dagen dat er een paar wolken in de lucht hangen. Dan dreigt het te gaan regenen. En (gisteren, vorige week) regende het. Opeens werd de lucht grijs en donker. Ik liep snel naar buiten om de was van de waslijn te halen. Toen ik buiten was voelde ik dat het maar een heel klein beetje regende. Het was aan het **miezeren**.

Het was **miezerig** weer. Als het **miezert**, dan regent het een beetje en de lucht is grijs. Je weet dan niet goed of je buiten kunt gaan spelen. Je kunt dat makkelijker bedenken als het heel hard regent. Dat kun je in de klas al merken. We zien dan dat het heel hard regent, en we horen het ook. We horen de regen tegen de ramen en op het dak **kletteren**. Als de regen op het dak en tegen de ramen **klettert**, hoor je op het dak en het raam harde tikken. Dan weet je dat je beter binnen kunt blijven.

Maar we zeggen ook dat we iets horen **kletteren** als er iets met veel lawaai op de grond valt.

Als je bij het afwassen een bord uit je handen laat vallen, dan **klettert** het op de grond. Je kunt het dan in het hele huis horen.”

U demonstreert dit door een (oude) pannendecksel op de grond te laten vallen.

U vervolgt:

“In Nederland is het in de zomer vaak mooi weer, maar in de winter is dat anders. In de winter wordt het koud, soms gaat het sneeuwen of wordt het heel erg koud, dan gaat het vriezen (water wordt ijs). In Nederland is het weer in de winter vaak aan het **kwakkelen**. De ene dag is het koud, de volgende dag regent het, dan valt er ineens een beetje sneeuw. Het is dan niet echt winter. De meeste kinderen vinden dat jammer, want die willen graag alleen maar sneeuw en ijs.”

U laat het verschil tussen **miezeren** en **kwakkelen** zien aan de hand van de illustratie op Woordweb 5.

Kern – Instructie 2

25

U maakt de overgang zo soepel mogelijk en zegt:

“Jullie hebben het vast ook wel eens dat je iets moet doen waar je niet zo veel zin in hebt. Je moet bijvoorbeeld naar bed, maar je wilt liever nog opblijven.”

Als je naar bed moet en je wilt niet, dan probeer je **tijd te rekken**. Je hoopt dan dat je uiteindelijk misschien niet hoeft te doen waar je geen zin in hebt.

Als je **tijd rekt**, doe je alles heel langzaam, je probeert er langer over te doen, de tijd om naar bed te gaan langer te maken. Je gaat

Didactische tip:

Om leerlingen bij het nakijken/bespreken te betrekken, geeft u telkens een andere leerling de beurt om aan te geven of het antwoord goed/niet goed is.

nog je tas inpakken voor de volgende dag, je gaat heel langzaam tanden poetsen, je gaat heel lang naar je pyjama zoeken....
Je bent dan de **tijd** aan het **rekken**. **Rekken** betekent langer maken.”

U wijst op de illustratie van Woordweb 6.

U vervolgt:

“ Als je de **tijd rekt**, ben je aan het **treuzelen**. **Treuzelen** wil zeggen iets langzaam doen, terwijl je het eigenlijk sneller zou kunnen. Als je van mij naar buiten moet en je wilt liever niet, dan ga je **treuzelen**. Je doet dan eerst nog allerlei dingetjes om de **tijd te rekken**. Je bent dan een treuzelaar.”

U voert een klassengesprek waarin de leerlingen zelf situaties bedenken waarin ze proberen **tijd te rekken** of **te treuzelen**.

Bijvoorbeeld:

- tijdens het eten omdat je het niet zo lekker vindt;
- als je voor je moeder naar de winkel moet om boodschappen te halen;
- na de gymles bij het omkleden;
- als je naar iets spannends op de televisie aan het kijken bent.

Een aantal van de situaties die de leerlingen noemen, schrijft u op geeltjes en plakt ze bij het Woordweb.

U bespreekt de opdrachten op bladzijde 27 en 28 van het Werkboek met de leerlingen.

Daarna maken de leerlingen de opdrachten in tweetallen.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Afsluiting

5

U bespreekt de door de leerlingen gemaakte opdrachten. U geeft telkens een leerling de beurt om een zin en bijbehorende antwoord te lezen.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 27 en 28

1

Een mes en een potlood kun je slijpen.

2

1 miezeren

2 kletteren

3 kletteren

4 kwakkelen

5 treuzelen

3

1 b

2 a

3 d

4 c

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het aangeven van enkele hoofdzaken van een tekst: Wie doet er wat? Wat is er gebeurd? Waar gebeurt het? Wanneer gebeurt het?
- De leerlingen oefenen om een gedicht met intonatie en in een gepast tempo te lezen.

Materiaal

Klassikaal

- Taalleesboek 2, bladzijde 13 en 14

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 29 en 30

Start**5**

U herhaalt Woordcluster 5 en 6 met de leerlingen.

Kern – Instructie 1**20**

U leest eerst het gedicht 'Boek uit de bieb' uit het Taalleesboek op bladzijde 13 en 14 met de leerlingen. U legt nadruk op tempo en intonatie.

U zegt dat bij het lezen van een gedicht je op je intonatie en tempo moet letten. Vervolgens geeft u enkele leesbeurten.

U stelt aansluitend de volgende vragen:

- "Over wie gaat dit gedicht?" (over een kind, Corrie/de schrijfster)
- "Uit hoeveel stukje bestaat dit gedicht?" (drie)

U vertelt dat zo'n stukje van een gedicht *een couplet* heet.

Op het bord vormt u twee kolommen:

het geheel**het deel.**

U zegt dat een couplet een deel van een gedicht is. U schrijft onder het geheel: **het gedicht** en onder het deel: **het couplet**.

U vraagt of de leerlingen nog meer delen van een gedicht kunnen noemen. Alle mogelijkheden schrijft u onder het deel (de titel, de zin, de regel, het woord, de letter).

Vervolgens stelt u vragen over het gedicht. U kunt de leerlingen telkens het betreffende couplet eerst laten lezen.

- "Wat gebeurt er in het eerste couplet?" (Het kind heeft griep, zij ligt in bed en leest haar boek uit de bibliotheek.)

- “Wat gebeurt er in het tweede couplet?” (Ze wilde wel de tafel dekken, ze heeft haar moeder niet horen roepen, ze zat te lezen in haar boek uit de bieb.)
- “En wat gebeurt er in het laatste couplet?” (Ze heeft akelig gedroomd, haar moeder was bij haar gekomen en heeft uit haar boek uit de bieb voorgelezen.)

U bespreekt bladzijde 29 en 30 met de leerlingen.

Daarna maken de leerlingen de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

Na de verwerking, bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 29 en 30

1.1

b Corrie Hafkamp

1.2

d thuis in bed

1.3

Het is in de winter.

2.1

over de schrijfster, Corrie Hafkamp

2.2

Moeder vroeg of ik de tafel wilde dekken.

2.3

op de trap

3.1

De volgorde is: c - a - b

3.2

Het gebeurt bij het kind (de schrijfster) in de slaapkamer.

Lesinhoud

- De leerlingen oriënteren zich op beginrijm.
- De leerlingen oefenen het onderscheiden van **doe-woorden** en **de-** en **het-** woorden (zelfstandige naamwoorden).
- De leerlingen oefenen met de meervoudsvormen met de uitgangen **-en** en **-s**.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 13 en 14
- Werkboek 2, bladzijde 31 en 32
- Woordenboek

Vorbereiding

- Voor de les (start) schrijft u de volgende regels op het bord:
 - een **boek** uit de **bieb**
 - een **duif** op het **dak**
 - mijn **opa** en mijn **o**.....

Start**5**

U start de les met het lezen van de eerste regel op het bord.

U bespreekt de beginletters van *boek* en *bieb*.

De tweede laat u door een leerling lezen. Bij de derde en vierde regel vraagt u eerst welk woord er ingevuld kan worden en daarna laat u de betreffende regel door een leerling lezen.

Kern - instructie 1**20**

U zegt:

“Vandaag gaan we oefenen met **doe-woorden** en **de-** en **het-** woorden uit het verhaaltje ‘Boek uit de bieb’ op bladzijde 13 en 14 van het Taalleesboek.”

Maar eerst leg ik uit wat je kunt doen om ‘doe-woorden’ te vinden.

U schrijft de volgende zin op het bord:

Ik kan ...

U zegt:

“Als je een woord in deze zin kunt invullen is het een ‘doe-woord’.”

U laat een leerling een woord invullen en u schrijft dan de hele zin op het bord:
Ik kan zwemmen.

U laat de leerlingen het 'doe-woord' benoemen. (zwemmen)

U leest samen met de leerlingen de woorden bij opdracht 1.1 op bladzijde 31 van Werkboek 2.

Vervolgens licht u oefeningen 1.1 toe.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Voor oefening 1.2 hebben de leerlingen een woordenboek nodig.

U zegt:

“Van de woorden die overgebleven zijn, zoeken jullie in het woordenboek op of er ‘de’ of ‘het’ voor moet komen te staan. Alleen de woorden waar ‘de’ of ‘het’ voor komt te staan (de zelfstandige naamwoorden) schrijven jullie op bij 1.2.

Opdracht 1.2 kan in duo gemaakt worden.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Kern - Instructie 2

15

U schrijft op het bord:

de tas

U zegt:

“Als je er meer van maakt, zijn er twee mogelijkheden: of er komt -s achter, of er komt -en achter.”

U laat een leerling er meer van maken, en u schrijft erachter wat het woord wordt.

de tas – twee tassen

U zegt:

“Hier komt er een -en achter.”

Vervolgens schrijft u op het bord:

het nummer

U laat een leerling er meer van maken, en u schrijft erachter wat het woord wordt.

het nummer - de nummers

U zegt:

“Hier komt een -s achter.”

Vervolgens leest u samen met de leerlingen het gedicht op bladzijde 32 in het Werkboek.

U licht opdracht op bladzijde 32 kort toe. De leerlingen zoeken de meervoudsvormen van de woorden in het gedicht en schrijven deze op.

U laat de leerlingen deze opdracht individueel maken.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

Ter afsluiting doet u een letterspel.

Laat een van de leerlingen met de letterdobbelsteen(klinkers) gooien. Met die beginletter moeten zij zoveel mogelijk woorden bedenken.

U schrijft deze woorden op het bord.

Antwoord

Werkboek 2, bladzijde 31 en 32

1.1 doe-woorden

(komen, zitten), liggen, lezen, horen, roepen, dromen, vragen

1.2

(de straat), de regen, het bed, het boek, de voeten

2

één kast - twee kasten

één boek - twee boeken

één tafel - twee tafels

één hoek - twee hoeken

één strip - twee strips

één stapel - twee stapels

één deur - twee deuren

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met twee of meer medeklinkers.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met eind -d.
- De leerlingen oefenen het schrijven van samengestelde woorden.

Materiaal

Klassikaal

- Medeklinker-klinker poster

Individueel

- Werkboek 2, bladzijde 33 en 34

Opmerking: Alle doelen van deze les zijn al eerder aan de orde geweest.

Start**5**

U speelt het spel 'Galgje' met het woord *strandhoed*. U schrijft op het bord:

O O O O O O O O O O

De leerlingen mogen om de beurt een letter raden. Als ze een letter noemen die in het woord voorkomt, schrijft u die letter op de juiste plek. Noemen ze een letter die niet in het woord voorkomt dan tekent u een stukje van de galg. Het is de bedoeling dat ze het woord raden voordat 'het mannetje hangt'.

Vervolgens bekijkt u samen de letters van het woord *strandhoed*. De leerlingen geven steeds aan of het om een medeklinker of een klinker gaat. De rondjes onder de medeklinkers worden ingevuld. U kijkt ook nog even samen naar de klinkers. Gaat het hier om enkele klinkers, dubbele klinkers of twee-tekenklinkers?

U herhaalt kort de klinker-/medeklinker poster.

Kern - Instructie**35**

U bekijkt het woord *strandhoed* nog een keer aandachtig met de leerlingen. U vertelt dat in dit ene woord heel veel dingen voorkomen, die de leerlingen al hebben geleerd.

- Het is een samengesteld woord.
U vraagt aan de leerlingen uit welke twee woorden dit lange woord bestaat. (strand – hoed)
- Het is een woord met meerdere medeklinkers achter elkaar.

- U vraagt aan één van de leerlingen om welke medeklinkers het gaat en laat deze onderstrepen. (strandhoed)
- Je hoort een /t/, maar je schrijft een *d*, zowel bij *strand* als bij *hoed*. U vraagt aan de leerlingen of ze nog weten welke regel hier bij hoort. (Hoor je een t aan het einde van het woord, dan maak je het woord langer. Als je dan een d hoort, schrijf je een d. Hoor je een t, dan schrijf je een t.)

“Wie kent nog een woord met een *d* aan het eind?”

De woorden die de leerlingen noemen, schrijft u op het bord en bespreekt u telkens door eerst de meervoudsvorm te noemen en daarna de enkelvoudsvorm. (*hoofden-hoofd, borden-bord, tanden-tand*)

Vervolgens maakt u opdracht 1 op bladzijde 33 in het Werkboek samen. Het eerste plaatje wordt benoemd (een blinde man). De leerlingen vullen dit in naast het plaatje. Daarna wordt het zinnetje erachter afgemaakt. (De man is blind).

U zegt:

“Het woord ‘blind’ wordt met een ‘d’ geschreven, omdat ‘blinde’ ook met een ‘d’ wordt geschreven. Je hoort een ‘t’, maar je schrijft een ‘d’.”

Op dezelfde wijze behandelt u de tweede opgave. (een **ronde** tafel – de tafel is **ronde**) en eventueel de derde opgave (een **harde** appel – de appel is **hard**). Hierna zegt u steeds de woordgroep, waarbij u het vetgedrukte woord herhaalt. De leerlingen maken telkens het korte zinnetje af.

De **oude** vrouw – De vrouw is **oud**.

Een **koude** winter – De winter is **koud**.

Het **wilde** beest – Het beest is **wild**.

Een **gouden** ring – De ring is van **goud**.

De **luide** stem – De stem is **luid**.

Een **wijde** vlakte – De vlakte is **wijd**.

De **vreemde** man – De man is **vreemd**.

De **ronde** knikker – De knikker is **rond**.

U neemt samen met de leerlingen de opdrachten 2, 3 en 4 op bladzijde 33 en 34 in Werkboek 2 door. U geeft telkens een leerling de beurt om de opdracht voor te lezen en uit te leggen wat hij of zij denkt dat ze bij deze opdracht moeten doen.

Vervolgens maken de leerlingen deze opdrachten zelfstandig.

U geeft een kort zinnendictee. U zegt een zin. De leerlingen zeggen de zin na. Vervolgens vraagt u de leerlingen om de woorden in de zin te tellen, terwijl u de zin nog een keer zegt. U herhaalt de zin voor de laatste keer en de leerlingen schrijven de zin in zijn geheel op bij opdracht 5 op bladzijde 34 in het Werkboek.

- 1 De hond poept op de stoep.
- 2 Ik lees een stripboek.
- 3 Mijn oom heeft een baard.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt met de leerling wat ze makkelijk/moeilijk vonden in dit thema wat betreft spelling. Sluit af met een wedstrijdje. Laat de leerlingen zoveel mogelijk samengestelde woorden opschrijven in twee minuten. De woorden moeten wel goed geschreven zijn.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 33 en 34

1

De antwoorden staan in de les.

2

*enkele klinkers: bal, pas, blad, lid, scherp, hand, strip
dubbele klinkers: hoofd, maand, spaak, droom, muur
twee-tekenklinkers: boek, jeugd, spreuk, fiets, fluit*

3

*maand – blad
tover – spreuk
post – zegel
week – blad*

4

k	s	s
ku	st	sp
kun	str	spr
kuns	stri	spreu
kunst	strip	spreuk

5

Het zinnendictee staat in de les.

Diagnostische toets

- Spelling
 - De leerlingen kunnen woorden schrijven met twee of meer medeklinkers.
 - De leerlingen kunnen woorden schrijven die eindigen op –d.
 - De leerlingen kunnen klankzuivere samengestelde woorden schrijven.
- Leesbegrip
 - De leerlingen kunnen de hoofdzaken aangeven in een tekst. (Wie doet wat? Wat is gebeurd? Waar is het gebeurd? Wanneer is het gebeurd?)
- Taalbeschouwing
 - De leerlingen kunnen het meervoud van zelfstandige naamwoorden eindigend op -s en -en vormen en rubriceren (en het gebruik van een woordenboek hierbij)
- Woordenschat
 - De leerlingen beheersen de woorden van de Woordclusters zowel passief als actief.
 - De leerlingen beheersen de betekenisrelaties tussen de woorden van de Woordclusters.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Toetsboek 2, Toetsbladen 1 t/m 5

Vorbereiding

- Toetsbladen kopiëren en er een toetsboekje van maken.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag gaan we toetsen maken over de verschillende onderdelen die jullie gehad hebben tijdens dit thema. Als jullie het Toetsboek hebben gekregen, mogen jullie niet met elkaar praten en ook niet op elkaars blaadje kijken. Als je klaar bent met de toets, moet je het werk nog eens goed nakijken en daarna mag je iets voor je zelf gaan doen. Bijvoorbeeld een boek lezen.”

Kern – instructie 1**35**

U herhaalt de Woordwebben van thema 2. U kunt dit op verschillende manieren doen. Bijvoorbeeld: U omschrijft een woord en laat de leerlingen raden om welk woord het gaat, u beeldt een woord uit, u dekt een woord in het Woordweb af en de leerlingen raden welk woord er op deze plek hoort te staan, et cetera...

Vervolgens deelt u de Toetsboekjes uit.

Lesinhoud

- Spelling
 - De leerlingen herhalen het schrijven van woorden met twee of meer medeklinkers.
 - De leerlingen herhalen het schrijven van woorden die eindigen op –d.
 - De leerlingen herhalen het schrijven van klankzuivere samengestelde woorden.
- Taalbeschouwing
 - De leerlingen herhalen het meervoud van zelfstandige naamwoorden op -s of -en vormen, met zo nodig gebruik van het woordenboek
- Leesbegrip
 - De leerlingen herhalen het aangeven van hoofdzaken in een tekst. (Wie doet wat? Wat is gebeurd? Waar is het gebeurd? Wanneer is het gebeurd?)

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 2
 - herhaling bladzijde 35 t/m 39
 - verdieping bladzijde 40 t/m 42

Vorbereiding

- U hebt de toetsen van de leerlingen nagekeken en aan de hand van deze resultaten en observaties tijdens de lessen hebt u besloten welke leerlingen herhalings- /verdiepingsopdrachten maken.

Start**5**

U zegt:

“Wij gaan vandaag de onderdelen van de toets herhalen met de leerlingen die de toets niet gehaald hebben. De leerlingen die het wel gehaald hebben gaan zelfstandig verdiepingsopdrachten maken.”

De leerlingen die de toets gehaald hebben gaan geheel zelfstandig aan het werk. Ze maken de herhalings- en de verdiepingsopdrachten.

Kern – Instructie**35****Herhaling**

De leerlingen die de herhalingsoefeningen gaan maken, worden daarbij door u begeleid (extra instructie).

Spelling**Stap 1**

Naar aanleiding van een aantal woorden die u na elkaar op het bord schrijft, oefent u met de leerlingen wat klinkers, enkele klinkers, dubbele klinkers, twee-tekenklinkers en medeklinkers zijn.

straat

hoed

spreuk

hoofd

straks

De leerlingen mogen hierbij gebruikmaken van de klassenposter, want het gaat om het oefenen.

Stap 2

U doet de volgende luisteroefening:

U zegt een woord met twee of drie medeklinkers achter elkaar en laat telkens een leerling het woord hardop analyseren (spellen).

De woorden die u voor deze oefening kunt gebruiken:

slak, straat, slik, fiets, worst, kunst, plaat, berg, wolf, straks.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 1, in Werkboek 2 op bladzijde

Stap 3

U herhaalt met de leerlingen dat een woord met de klank /t/ aan het eind van een woord soms wordt geschreven met de letter -t en soms met de letter -d.

Om te weten of je het woord aan het eind met een -d of een -t schrijft, moet je het woord langer maken.

U doet de eerste opgave van opdracht .. voor:

“Schrijf je tent met een -d of -t aan het eind?

Met een -t, want het is ‘twee tenten’, met een –t.”

Op interactieve wijze doet u een aantal opgaven samen. De leerlingen geven hardop aan waarom een woord op -d of een -t eindigt. Als dit goed gaat, maken de leerlingen de opdracht 2 zelfstandig af. U blijft de leerlingen begeleiden die er nog moeite mee hebben.

Taalbeschouwing

U doet de eerste opgaven samen met de leerlingen. U geeft aan dat de leerlingen niet moeten raden. Als ze niet weten hoe het meervoud gevormd

wordt, gebruiken ze het woordenboek. U bespreekt op interactieve manier hoe woorden worden opgezocht in het woordenboek. En hoe ze de meervoudsvorm kunnen vinden.

Het aantal opdrachten dat u samen met de leerlingen doet, is afhankelijk van de leerlingen. Als u het idee hebt dat een aantal leerlingen het na twee of drie opgaven begrijpt, gaan zij zelfstandig verder. Andere leerlingen blijft u hierbij begeleiden.

Leesbegrip

De eerste oefening doet u samen met de leerlingen. U geeft telkens een andere leerling de beurt om een zin te lezen. Telkens bespreekt u of er in de gelezen zin een woord staat dat aangeeft *wanneer* iets gebeurt of gebeurd is.

U laat in de zinnen waarin een woord staat *wanneer* iets gebeurt of gebeurd is, het betreffende woord onderstrepen. Daarna zetten de leerlingen, zoals de opdracht aangeeft, een rondje om het nummer van de zin.

Het eerste stukje tekst doet u samen met de leerlingen. U laat de tekst lezen, bespreekt de antwoorden en hun vragen.

Leerlingen van wie u denkt dat ze de tweede tekst zelfstandig kunnen maken, doen dat zelfstandig. U blijft de leerlingen begeleiden die dat nog nodig hebben.

Verdieping

De leerlingen die de Toetsonderdelen goed hebben gemaakt, maken de verdiepingsopdrachten van de onderdelen Leesbegrip en Taalbeschouwing. U loopt de opdrachten van Werkboek 2, bladzijde 41 t/m 43 kort door met deze leerlingen.

Deze leerlingen maken deze opdrachten zelfstandig, in tweetallen of individueel.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U schrijft een letter, bijvoorbeeld de *s* op het bord, en de leerlingen bedenken in twee minuten zoveel mogelijk woorden met deze letter. (U kunt het individueel, in tweetallen of groepjes laten opschrijven.)

Daarna geeft u een aantal leerlingen de beurt om hun woorden op te lezen.

Didactische tips:

U verdeelt de leerstof over de lessen 18 en 19.

U kunt les 19 starten met een (korte) speelse inleiding (woord raden, woorden bedenken bij een letter) die te maken heeft met een van de te behandelen doelen.

De afsluiting van les 19 (10-15 minuten) wordt met de hele klas gedaan.

U vraagt de leerlingen of ze de lesstof moeilijk/gemakkelijk vonden; wat ze nog moeilijk vinden, wat ze nu beter begrijpen.

U neemt ook de tijd om de leerlingen die aan verdiepingsstof hebben gewerkt te laten vertellen over de opdrachten die zij hebben gemaakt. Zij kunnen bijvoorbeeld een aantal van hun zinnen voorlezen.

Antwoorden

Werkboek 2, bladzijde 35 t/m 42

Herhaling

1

eigen keuze

2

één hoofd één hoed

één kind één hond

één krant één test

één tand

3

1 lampen – schijnen

2 meisjes – jongens

3 kleuters – knopjes

4 vlinders – bloemen

5 vogels – vleugels

6 kikkers – vijvers

7 paarden – wagens

8 handen – vingers

9 deuren – kleuren

10 bezoekers - pasjes

4

1 zin 2, zin 4, zin 6, zin 7, zin 9 zin 10

5

1 Spin en Gans

2 a

3 c

6

1 b Isa

2 a Isa denkt aan wat er in de bieb gebeurde.

3 c thuis

4 b nu

Verdieping

7

1 c

2 b

3 a

4 d

5 g

8.1

eigen aanvulling

8.2

eigen aanvulling

9.1

eigen aanvulling

9.2

eigen aanvulling

9.3

eigen aanvulling

Lesinhoud

- De leerlingen bedenken in kleine groepjes een verhaal dat wel of niet echt gebeurd kan zijn.
Ze oefenen hierbij vaardigheden die ze in dit thema en in eerdere thema's geleerd hebben:
 - het gebruiken van korte en langere zinnen;
 - het vormen van meervoudswoorden (inzet van woordenboek);
 - het gebruik maken van lidwoorden (inzet van woordenboek);
 - het goed spellen van woorden.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspin 'verhaal schrijven' (gemaakt door de leerkracht)

Individueel

- Kleurpotloden

Vorbereiding

- Zet wit en gekleurd papier klaar.
- Teken een lege woordspin op het bord.

Start**5**

U vertelt aan de leerlingen dat dit vandaag de laatste les is van thema 2, 'Met een boekje in een hoekje'. Vraag aan de kinderen hoe ze de lessen hebben gevonden.

U laat een aantal kinderen kort reageren.

Kern – Instructie**30**

Daarna zegt u:

"We gaan dit thema op een leuke manier afsluiten.
Wat gaan we doen? Jullie gaan in groepjes van vier een verhaaltje voor een boek schrijven. Jullie mogen het verhaal helemaal zelf bedenken. Het mag een verhaal zijn dat echt gebeurd is, een fantasieverhaal of een stripverhaal. Je mag het verhaal ook tekenen.

U vult de woordspin op het bord in en zegt:

"Wanneer je een verhaal schrijft, moet je op de volgende punten letten:

- **Wie** is de hoofdpersoon en de andere personen in het verhaal?
- **Wat** gebeurt er in het verhaal?
- **Waar** is het verhaal gebeurd?
- Het **slot** van het verhaal.
- Daarna bedenken jullie een **titel** voor het verhaal.

Jullie hebben ongeveer 25 minuten de tijd om je verhaaltje te schrijven.

Denk aan de rolverdeling:

Wie schrijft? Wie maakt de tekeningen?"

Vertel aan de leerlingen dat zij een persoon kunnen aanwijzen die iedereen een beurt geeft om iets te zeggen, een leerling die alles opschrijft en een leerling die de tijd in de gaten houdt.

U geeft de leerlingen ook de kans om vragen aan u te stellen. Tijdens het werken loopt u vaste rondjes door de klas om groepjes te helpen die moeilijk van start kunnen gaan.

Zelfstandig

De leerlingen overleggen met elkaar en beginnen daarna aan het schrijven van het verhaal en het maken van tekeningen.

Afsluiting	10
-------------------	-----------

Ter afsluiting laat u enkele groepjes hun zelfgemaakte verhaal presenteren.

Didactische tip:

Als er na de presentatie nog tijd is vraagt u de groepjes om kort over de samenwerking te vertellen.